

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi perusopetuslain 17 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi vuoden 1999 alusta voimaan tulevaa perusopetuslakia. Lakiin lisätään valtuutussäännös, jonka nojalla asetuksella voidaan säätää

yleisesti opetusryhmien muodostamisesta erityisopetuksessa.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 1999 alusta.

PERUSTELUT

1. Nykytila ja ehdotetut muutokset

Koulutuksen lainsäädännön kokonaisuudistukseen liittyvät lait tulevat voimaan 1 päivänä tammikuuta 1999. Perusopetuslaki (628/1998) korvaa vielä voimassa olevan peruskoululain (476/1983) sekä muut peruskouluopetusta koskevat erilliset lait. Tarkemmat säännökset lain täytäntöönpanosta annetaan perusopetusasetuksessa.

Perusopetuslakiin sisältyy yleissäännös opetusryhmien muodostamisesta. Lain 30 §:n 2 momentin mukaan opetusryhmät tulee muodostaa siten, että opetuksessa voidaan saavuttaa opetussuunnitelmassa asetetut tavoitteet. Lain 17 §:n 2 momentin mukaan erityisopetukseen otettujen ja siirrettyjen oppilaiden opetus järjestetään mahdollisuuksien mukaan muun opetuksen yhteydessä taikka muutoin erityisluokalla tai muussa soveltuvassa paikassa. Saman pykälän 4 momentin mukaan opetusryhmien muodostamisesta 25 §:n 2 momentissa tarkoitettua pidennettyä oppivelvollisuuden piirissä oleville oppilaille annettavassa opetuksessa säädetään asetuksella. Samanaikaisesti tämän esityksen kanssa annetun perusopetusasetuksen 2 §:n 2 momentin mukaan pidennetty oppivelvollisuuden piirissä oleville oppilaille annettavassa opetuksessa opetusryhmässä saa olla enintään kahdeksan ja vaikeimmin kehitysvammaisten lasten opetuksessa enintään kuusi

oppilasta. Jos oppilaan opetus järjestetään yhdessä muiden kuin pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin kuuluvien oppilaiden kanssa, saa ryhmään kuulua enintään 20 oppilasta.

Perusopetusasetuksen valmistelun yhteydessä on asetusluonnoksesta saatujen lausuntojen ja muiden kannanottojen perusteella noussut esille tarve säätää asetuksella niin sanotun luokkamuotoisen erityisopetuksen opetusryhmien muodostamisesta laajemmin kuin vain pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevien vaikeavammaisten oppilaiden opetuksessa. Valtioneuvoston oikeuskanslerin tulkinnan mukaan lain 48 §:ään sisältyvän yleisen asetuksenantovaltuuden perusteella ei voida kuitenkaan säätää opetusryhmien muodostamisesta kattavammin kuin mitä mainitussa 17 §:n 4 momentin toisessa virkkeessä säädetään.

Jotta asetuksella voitaisiin säätää erityisopetuksen opetusryhmien muodostamisesta yleisesti kaikessa perusopetuslain 17 §:n 2 momentissa tarkoitettua erityisopetuksessa, ehdotetaan mainittua perusopetuslain 17 §:n 4 momenttia muutettavaksi niin, ettei momenttiin sisältyvä asetuksenantovaltuutus koske vain perusopetuslain 25 §:n 2 momentissa tarkoitetuille oppilaille annettavaa opetusta.

Voimassa oleva peruskouluasetus (718/1984) sisältää säännökset laskennallisista opetusryhmistä. Asetuksen 43 §:n

2 momentin mukaan erityisluokalla annettavassa opetuksessa on koulussa perusopetusryhmä alkavaa 10 oppilasta kohti. Perusopetusryhmiä koskevat säännökset eivät säätele oikeudellisesti sitovasti opetusryhmien enimmäiskokoa, vaan niiden pääasiallinen tarkoitus on määritellä koulun laskennallinen koko, jolla on vaikutusta muun ohella rehtorin viran perustamiseen. Säännökset ovat kuitenkin käytännössä ohjanneet ryhmien muodostamista. Nyt ehdotetun laajennetun asetuksenantovaltuuden nojalla perusopetusasetukseen on tarkoitus ottaa vaikeavammaisia oppilaita koskevien säännösten lisäksi säännös, jonka mukaan erityisopetuksessa opetusryhmän enimmäiskoko olisi nykyistä perusopetusryhmän kokoa vastaavasti kymmenen oppilasta. Opetusryhmän enimmäiskoko voidaan ylittää, jos se on oppilaiden edellytysten tai opetuksessa käytettävän työskentelytavan takia perusteltua, eikä järjestely vaaranna opetuksen tavoitteiden saavuttamista. Kun otetaan huomioon, että voimassa olevan peruskoululain 3 §:n 1 momentin mukaan opetus tulee järjestää oppilaiden ikä ja edellytykset huomioon ottaen, ei edellä kuvattu joustavat opetusjärjestelyt salliva erityisopetuksen ryhmäkokojen sääntelytapa merkittävästi poikkeaisi vielä voimassa olevasta perusopetusryhmiin perustuvasta ohjeellisesta sääntelytavasta.

Syyslukukaudella 1998 perusopetuslain 17 §:n 2 momentissa tarkoitettuja erityisopetukseen siirrettyjä ja otettuja oppilaita on

yhteensä noin 21 600. Näistä noin 7 100 oppilasta on pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä. Lukuvuonna 1994—95 erityisopetukseen siirretyistä oppilaista muodostettujen ryhmien koko oli keskimäärin kahdeksan oppilasta.

2. Taloudelliset vaikutukset

Esityksellä ei ole merkittäviä taloudellisia vaikutuksia. Edellä todettu erityisopetuksen ryhmäkoon sääntelytapa vastaa pitkälti nykyistä sääntelytapaa.

3. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu virkamiestyönä opetusministeriössä. Erityisopetuksen ryhmäkokojen sääntelystä on neuvoteltu opetushallituksen ja Suomen Kuntaliiton kanssa. Suomen Kuntaliitto vastustaa ryhmäkoon sääntelyä edellä kuvatulla tavalla.

4. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 1999. Tarkoituksena on, että perusopetusasetusta voitaisiin muuttaa edellä todetulla tavalla ennen vuoden 1999 alkua.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

perusopetuslain 17 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 21 päivänä elokuuta 1998 annetun perusopetuslain (628/1998) 17 §:n 4 momentti seuraavasti:

17 §

Erityisopetus

Asetuksella säädetään myös opetusryhmien muodostamisesta 2 momentissa tarkoitetussa opetuksessa.

Sen lisäksi, mitä hallintomenettelylaissa (598/1982) säädetään, menettelystä otettaessa tai siirrettäessä oppilas 2 momentissa tarkoitettuun opetukseen säädetään asetuksella.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1999.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 20 päivänä marraskuuta 1998

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Opetusministeri *Olli-Pekka Heinonen*

Laki

perusopetuslain 17 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 21 päivänä elokuuta 1998 annetun perusopetuslain (628/1998) 17 §:n 4 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

17 §

Erityisopetus

Sen lisäksi, mitä hallintomenettelylaissa (598/1982) säädetään, menettelystä otettaessa tai siirrettäessä oppilas 2 momentissa tarkoitettuun opetukseen säädetään asetuksella. Opetusryhmien muodostamisesta 25 §:n 2 momentissa tarkoitetun pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä oleville oppilaille annettavassa opetuksessa säädetään asetuksella.

Sen lisäksi, mitä hallintomenettelylaissa (598/1982) säädetään, menettelystä otettaessa tai siirrettäessä oppilas 2 momentissa tarkoitettuun opetukseen säädetään asetuksella. Asetuksella säädetään myös opetusryhmien muodostamisesta 2 momentissa tarkoitetussa opetuksessa.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1999.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.
